

agentuur

Eesti Teatri Agentuur tutvustab

2/2012 SOOME ERI

KARI HOTAKAINEN / RAILA LEPPÄKOSKI „Inimese osa“ (<i>Ihmisen osa, 2011</i>).....	2
JUSSI MOILA „Noad löikavad õhku“ (<i>Veitset leikkaa ilman, 2008</i>).....	5
VEIKKO NUUTINEN „Kaastunne“ (<i>Myötätunto, 2010</i>).....	7
ERIIKKA RAKIKAINEN, VIRPI HAATAINEN JA HEINI TOLA „Aino, ma vajan su armastust“ (<i>Aino – tahdon tämän rakkauden, 2009</i>).....	11
TUOMAS TIMONEN „Megani juhtum“ (<i>Meganin tarina, 2010</i>).....	13
SAARA TURUNEN „Lugu murtud südamest“ (<i>Broken Heart Story, 2011</i>).....	17

KARI HOTAKAINEN / RAILA LEPPÄKOSKI „Inimese osa“

(Ihmisen osa, 2011)

Kari Hotakainen (s 1957) on üks hinnatumaid ja pärjatumaid tänapäeva soome kirjanikke, kolmekordne Finlandia auhinna nominent ja 2002. aasta laureaat. Tema „Juoksuhautatie“ (e.k „Kaitsekraavi tee“) on avaldatud ka eesti keeles. „Inimese osa“ pälvis 2011. aastal Prix Courier International preemia parima välismaise teose eest.

TEGELASED:

Salme Sinikka Malmikunnas

Paavo Malmikunnas

Helena Malmikunnas

Sini

Pekka Malmikunnas

Maija Malmikunnas

Biko

Kirjanik

Kimmo, rikkur

Niittymäki, komissar

Ruusutie, konsultant

Mirjam, proua Eirast

Sinikka, muusikaõpetaja

Kullervo, prükkar

Kähkönen, taastusravipatsient

Pörhönen, lihakaupmees

Rinkinen, koristaja

Matuselised, jm.

KOKKUVÕTE:

Kirjanik ostab 7000 euro eest pensionärist endise pisipoepidaja eluloo. Peategelane Salme ei salli ei raamatuid ega kirjanikke, sest ta ei lepi raamatutesse kirjutatud valede, pettuste ja liialdustega. Sellele vaatamata räägib naine avameelselt ja mahlakalt oma elust nii nagu ta mäletab või tahab mäletada. Ent kas kirjanik kirjutab kuuldust nii, nagu kokku sai lepitud või ei suuda ta vastu panna kiusatusele lisada ka see, millest lubas vaikida?

„Inimese osa” on rikas ja mitmetahuline. Selles on lihtsakoelist elutarkust, relvituks tegevast siirust ja liigutavust, head huumorit ja keelelisi kurerpalle. Ei saada siin läbi ei naeru ega nututa. „Inimese osa” on üks eredamaid näiteid tuntud ja armastatud kirjaniku loomingust.

Lugu räägib sellest, kuidas inimese elu võib hetkega põrmustuda.

Peategelase jutustus hargneb paljudeks lugudeks ja avab erinevaid seisukohti. Laia tegelasgalerii abil vaeb autor mitmekülgselt elus ette tulevaid võimalusi edu ja ebaedu, riski ja vedamise piirimail.

Töökohakaotus, vaesus, nälg, tõusikud, eluheidikud ja siis veel need teised, need tavalised inimesed meie ümber.

Mida kõike saab müüa ja osta? Mida teha siis, kui sõna jõud kipub napiks jääma? Situatsiooni arenedes, keerulisemaks ja üha lootusetumaks muutudes selgub ka see, mis siis lõppude lõpuks inimese osa on.

Nagu nimigi ütleb, otsib näidend vastust küsimusele, mis on inimese osa ja leiab vastuse mitme kandi pealt vaadatuna. Hulga tegelaste abil risteldakse tänapäevas, võetakse malli ka minevikust, sünteesitakse elu ja äri, ostmist ja müümist. Avatakse igikestvaid tahke tööinimese elust varasemal ja nüüdisajal. Aga selles loos ei müüda lõnga, vaid hoopis kujutlusvõimet ja mälestusi. Ja kui sõnadest ei piisa, tuleb tõe nimel ka tegutseda.

KATKEND:

SALME: Mis öelda on, pean välja ütleva, kuniks eluküünal veel põleb.

Kaupluse panime küll kinni, selle meie nõõbipoe, kuid kaarte jäi järele, neid jääb veel minustki järele. Kuid sellest ma ei räägi. Rahast rääkimine määrrib

hinge ära. Kuigi ega rahal maksevahendina iseenesest midagi viga ei ole. Meie maal võib vabalt rääkida ainult ilmast, see on kõigile ühesugune – alati halb. Oh, ma pean nüüd nägu pühkima.

Näo pesemisest on alati kasu. Kummaline küll. Eks see tule sellest, et inimese elu kujuneb peas ja nägu on ju mõtete peegel.

/***/

SALME: Siis jäi vakka ega teinud nii kaua häält, et läksin kontrollima, kas ta üldse hingabki enam. Seal hakkasin tajuma, mis saab minust, kui pean meie mõlema koormat edaspidi üksinda vedama ja see arusaam süvenes veelgi, kui nägin, kuidas Paavo lõpuks põrandalt tõusis ja vaatas mind seitsmekümne kahe aastase krimpsusnäolise väikelapse pilguga. Ta naaldus minu najale, nii et ma vaid suurivaevu suutsin püsti jääda. Me läksime diivani juurde, ma panin ta sinna sõba alla ning vaatasin aknast välja. Ma vaatasin taevast ja seegi oli tühi ja tumm. Ka kõik need linnud, kelle nägemine tavaliselt südamesse erilise sooja tunde tekitab, tundusid eemaletõukavate peletistena. Ma läksin kööki, panin kohvi tilkuma ning mõtlesin selle kaameli peale, kelle kohta alati öeldakse, et ta selg katkeb. Siis tundsin, et nüüd olin mina ise selle kaameli rollis ning ma kutsusin seda Jumalat, kellest aina ja igal pool räägitakse, kuid ta ei tulnud mulle appi, arvatavasti oli tal kuhjaga tegemist seal Lähis-Idas või Venemaal või Afganistanis või kusagil mujal, millest lehed ühtepuhku kirjutavad. Ei sel Jumalal ole mahti oma nina siia Salme kööki pista ning ma pidin jälle tõusma, sest mulle menus, et olin lubanud teha mitmeks päevaks karjala praadi ja selle tarvis juba lihadki külmast välja võtnud.

/***/

SALME: Ma võtan selle raha ning muudan ta heaks energiaks. Varem oli inimestel oravanahku. Nüüd tagantjärele mõeldes on neist loomakestest muidugi kahju, kuid mõte oli ju suurepärane. Ma muudan selle raha oravanahkadeks ja katan nendega oma vanema tütre, et ta ei külmetaks. Inimene vajab vaid kahte: keskendumisvõimet ja fantaasiat. Keskendu sellele, mida teed ja kujutle end teise inimese olukorda. Ja sellest piisab. Kõik muu tuleb juba iseenesest.

/***/

SALME: See on nii imelik, et ükski minu lastest ei tea mitte midagi. Kuigi kõik koolid on läbi käidud. Nad ei tea isegi oma õdede-vendade elust mitte midagi.

(Annoteeris Annus Raud.
Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)

JUSSI MOILA „Noad löikavad õhku” (*Veitset leikkaa ilman,*
2008)

Jussi Moila (s 1981) on kasvanud Joensuu, kuid elab ja töötab nüüd Helsingis ning peab end ise nii soomlaseks kui ka eurooplaseks. Ta on Teatteri Nirvana kunstiline juht ning dramaturg. Kirjutanud näidendid: „Veitset leikkaa ilman”, „Paratiisi”, „Girls Just Wanna Have Fun”, „Nevermind – tarinoita nuoruudesta“, „Nainen, joka rinnastui auringonkukkiin”.

TEGELASED:

20 tegelast, koor, võimalikud topeltrollid

KOKKUVÕTE:

„Naljakas – elul polekski tähendust, kui surnud meid aegajalt ei külastaks.“

MEES, kes kõikus oma varju kohal

POISS, kes elas lume all

POISS, kes põles nägemata tuld

NAINE, kes tundis süüd

Nende nelja tegelase kaudu räägitakse lugu.

Kas see on ikka näidend? See on kindlasti tragöödia, kuid mis mõttes?

Antiiktragöödiaga seob näidendit koor, kes kommenteerib, vaidleb ja vahest loobki selle, mida me näeme ja kuuleme. Peaosas on siiski perekond.

Tavaline Ida-Soome perekond, mille igapäevane elu omandab nüüd lausa müstilise mastaabi. Igal sugupõlvel on oma sisemised haavad ning mälu,

mis pürib aastate tagant pinnale. Kõik nad püüavad jagada armastust ning arutlevad kuni lõpuni selle üle, mis armastus on. Jussi Moila näidendis ristuvad poeesia ja lopsakus, mõtisklused ja ehmatavad visioonid, tundlikkus ja eepilisus. See loob võimaluse tõlgendada nähtut-kuuldut õige mitmel erineval moel, mis kõik võivad omamoodi meeldesüüvivad olla.

KATKENDEID: *(Kaldkirjas on koori poolt esitatav tekst.)*

MEES VAATAB PUBLIKUSSE: Ütelge siis vähemalt teie mulle midagi.

Kuid nad vaikivad kõik.

MEES: Rääkige, rääkige ... küll ma mõistan. Ma mõistan teise juttu küll.

Rääkige minuga, ... rääkige miskit.

Aga nad vaikivad ikka.

MEES: Ärge nüüd ära minge.

Ma tahaks ütelda, et see on kõige tähtsam, mis mul elus on olnud, millega ma hakkama olen saanud.

Mees ei suuda rohkem rääkida. Ta ootas liiga kaua.

MEES: Pole kerge seda öelda.

Varem oli raske seda öelda. Nüüd aga lausa võimatu. Sa peatud varsti lõplikult.

MEES: Te olete ju minu lapsed. Teie soontes voolab minu veri!

/***/

SÕBER: Hei, tead, mul on paar vittu siin saadaval.

POISS: Ära sa nüüd ...

SÕBER: Missu ja Rape – 18 ja 20 – noored vitud – need on ju ...

POISS: Mis need on?

SÕBER: Need on tihked vitud! Nad on maalt. Mina võtan Minna. See on noorem. See on ilus aga loll.

POISS: Ilus ja loll – see on hea.

SÕBER: Aga kui pikemalt käia ...

POISS: No, siis on parem, kui oleks tark ja inetu. Aga teiselt poolt jälle ...

Noor ja tihke ...

/***/

NAINE: Ja Jumal ei armastanud mitte kedagi. Lasi nõrkadel surra. Sellepärast ma ütlen, et kui inimesed oskaksid aru saada sellest, mis on aeg ... (sellest, et aeg on pöördumatu), siis ei küsitaks lakkamatult ...

Mis see armastus on?

NAINE: Mis on armastus? Mis on armastus?

Mis on armastus?

NAINE: Mina olen kibestunud vanainimene.

Millest siin see maailmalõputunne?

NAINE: Meil peaks olema – kas see ei olnud siis algusest peale selge, et tegemist on tragöödiaga. See on minu isiklik tragöödia. Äpardunud ema tragöödia. Ja kogu loo kohal on olnud pidevalt küsimus. Küsimus minust! Sest kõik on ju toimunud minu tõttu. Kogu lugu algab minust ja lõpeb samuti minuga. Minuga! Mina olen paha. Mina olen selle tragöödia põhjustanud. Ja siin ongi teile selle pagana psühhodraama võti: mina olen tragöödia.

Naise juttu ei maksa tõsiselt võtta. Tal on probleeme alkoholiga ja ta vajab spetsialisti abi.

(Annoteeris Annus Raud.

Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)

VEIKKO NUUTINEN „Kaastunne“ (*Myötätunto, 2010*)

3N+2M+stat

Veikko Nuutinen (s 1981) on Helsingi Teatriülikooli dramaturgia õppejõud.

TEGELASED:

HENRY – koolipoiss

AIRA – Henry ema. Arst.

MICHAEL – Henry isa. Kirjutab väitekirja. Räägib ainult inglise keelt.

ÕPETAJA – Henry klassijuhataja

MARIA – Henry „sõber“
LUCIFER-LUUKKONEN
SÄHKÖ-SAMI
KOOLI TÖÖTAJAD
TEISED ÕPILASED

KOKKUVÕTE:

Viienda klassi õpilane Henry teeb koolis ettekande, mida läbib vägivald. Õpetaja pole tema tööga rahul ja annab poisile uue ülesande – seekord on teemaks kaastunne. Ülesande täitmine osutub ülejõu raskeks, sest ka vanemad ega õpetaja oska aidata. Henry klassiõde ja sõber Maria kaob ja sureb. Õhku jääb küsimus, kas selle õudses loos ei ole mängus mitte Henry käsi. Aga vägivaldseid mõtteid on ka Henry vanematel, kuigi nad on oma sõnade järgi kõrgelt koolitatud ja edukad inimesed.

Näidend toob korralike kodanlaste ellu häirivaid ja ängistavaid pöördeid. Miks on vägivalda näitavad filmid nii põnevad ja köidavad alaealisi? Kuidas suhtuda inimeses peituvasse hävitamis- ja lõhkumisihasse? Näidend on kaasaegne ja rusuv, kuid meelde jääv ning dünaamiline.

Näidend lavastati vahetult ilmumise järel (aprill 2010) teatris TAKOMO (lav Akse Pettersson) ja Rovaniemi teatris (lav Juhana von Bagh).

KATKEND:

ÕPETAJA: Ma tahtsin rääkida teiega Henry tänasest ettekandest emakeele tunnis, mis oli viimase aja sündmusi silmas pidades maitsetu ja labane ... ja mille ma lõpuks olin sunnitud katkestama, sest tema ... väljenduslaad ... muutus ... tagasihoidlikult öeldes, liiga räige ja kooli jaoks ebasobivaks.

AIRA: Millest see ettekanne siis rääkis?

ÕPETAJA: See oli täis äärmist vägivalda, pornograafiat, seal tapeti inimesi ja ta püüdis kõige üle nalja visata ...

AIRA: Henryle on alati meeldinud esineda ja mitmesuguseid vahel vägagi väljakutsuva või vastuolulise sisuga etendusi korraldada, me oleme teda selleks isegi kannustanud.

MICHAEL: *Can you tell me little bit more about the show?*

ÕPETAJA: See puudutab natsi-saksat. Ta kirjeldab holokausti, juutide massimõrva, kuhu sekkub üks üliinimlike võimetega olend, kangelane, kuid niisugune, kes vastab vägivallale vägivallaga. Seal oli äärmiselt võikaid stseene, näiteks see, kus vastsündinu ajusid söödi ... Mis selles sinu meelest siis naljakat on?

MICHAEL (*hakkab naerma*): *I am sorry, but it all just sounds so hilarious ...*

ÕPETAJA: Ja mis siin sinu meelest siis naljakat on?

MICHAEL: *The Nazis and the Jews killing each other the blood and guts and all that ... it just is beyond good and evil!*

ÕPETAJA: Kas sina teadsid sellest juba enne, kui Henry oma ettekande pidas?

MICHAEL: *Yeah I knew something about it. I liked especially the scene where Nazis are gangraping the newborn baby and Mengele is eating the baby's brain at the same time. It so grotesque and the fact that they are playing Wagner ... it makes it even funnier.*

ÕPETAJA: Mõnes teises kontekstis võiks see nii ollagi, aga mina tajusin seda ehmatava ja kahjulikuna, eriti kui viimaseid sündmusi silmas pidada. (*Dramaatiline paus. Õpetaja hakkab nutma, Aira lohutab.*)

AIRA: Pole hullu.

ÕPETAJA: Enne oli see õudne õpetaja, siis kadus Maria ära, nüüd siis see ...

AIRA: Me oleme sellest kuulnud.

MICHAEL: *Yeah it's a tragedy!*

ÕPETAJA: Kõik on segamini, kõik piirid oleks nagu purustatud ... ei tea, mis järgmisena juhtub, keegi laseb näiteks koolimaja õhku.

MICHAEL: *So how did the children react?*

ÕPETAJA: Nad on ehmunud ja vapustatud, sest see puudutab ju meid kõiki.

MICHAEL: *No I actually meant how did they react to Henry's performance?*

ÕPETAJA: Suurem osa neist küll naersid, aga ...

MICHAEL: *I knew it ... they liked the show!*

ÕPETAJA: Mulle teebki kõigepealt muret just see, et nad naersid ja sellepärast pidingi ta ettekande katkestama. Rääkisin siis neile väikese loo Alice Millerist.

4 LUGU PARTISANIST

(Õpetaja on katkestanud Henry ettekande.)

ÕPETAJA: Teeme selle nüüd uuesti ... Anna see relv minu kätte. Mina mängin nüüd partisani ja sina natsi.

Käib Teine Maailmasõda. Ma olen teel sõjast kodu poole. Astun mööda poriseid teid koduküla suunas ja kohale jõudes märkan, et natsid on siin maatasa põletanud kõik, mis mulle kodukülas armas ja tähtis oli. Kõik tuttavad kohad, kus ma käia armastasin, on nüüd varemetes ja hävitatud.

Mu kodumaja on maha põletatud, mu perekond ja sõbrad on tapetud.

Järele ei ole jäänud mitte midagi. Ma ei suuda seda taluda ja jooksen minema. Küla taga mäel jään hinge tõmbama, ei suuda enam ...

Märkan midagi maas. See on foto ... Pühin pildi porist puhtaks. Fotolt vaatab vastu Hitler.

Ma kaotan enesevalitsemise ja hakkan seda pilti tulistama.

Tulistamisega foto muutub, muutub iga lasuga. Pildil olev Hitler muutub nooremaks, kuni pildilt vaatab vastu vastsündinu ja ma ei suuda enam tulistada. Ma tunnetan, et mitte keegi ju ei saa sündida pahana.

(Annoteeris Annus Raud.

Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)

ERIIKKA RAKIKAINEN, VIRPI HAATAINEN JA HEINI TOLA

„Aino, ma vajan su armastust” (*Aino – tahdon tämän rakkauden, 2009*)

3N+2M

Eriikka Rahikainen (s 1976) elab koos perekonnaga Inglismaal ja on õppinud stsenaaristik The Northern Film School'is. Eriikka lõpetas Helsingi Ülikooli ajalooosakonna magistrina 2002. a. Tema teemaks oli Aino Kallase noorus. Eriikka on kirjutanud dokumentaalfilmide käsikirju ja tema stsenaarium valiti 2009. aastal osalema Berliini filmifestivali Talent Campus'el.

Virpi Haatainen (s1964) on lõpetanud Tampere Näitlejakooli 1991. aastal. Ta on õppinud ka kirjandust Joensuu Ülikoolis ja dramaturgiat YLE stsenaaristide koolis. Virpi on mänginud Vaasa, Lappeenranna, Kotka ja Oulu linnateatrites. Tema näidend „Carelian Extreme“ võitis esikoha 2007. aastal Ida-Savo draamakonkursil. Ta on kirjutanud näidendi „Räppää ku Raneberg“ Teatteri Itu'le ja lavastanud hulga näitemänge.

Heini Tola (s 1953) lõpetas Helsingi Ülikooli 1973. aastal draamakirjanduse ja teatriloo erialal. Aastani 1989. töötas ta Lahti Linnateatris. 1990. aastast on Tola vabakutseline, tehes arvukalt lavastusi Soome erinevates teatrites sh Soome rahvusteatris, Jyväskylä ja Kuopio Linnateatrites, Tampere ja KouvolaTeatris. Aastast 2004 töötab ta teatri Avoimet Ovet kunstilise juhina. Avoimet Ovet valiti Soome Aasta Teatriks 2009.

TEGELASED:

AINO KALLAS

ILMI – Aino teenijanna Tartus

ILONA JALAVA – Aino sõbranna Helsingis

OSKAR KALLAS

EINO LEINO

KOKKUVÕTE:

„Aino, ma vajan su armastust” on näidend soome kirjanikust Aino Kallasest (1878-1956), kes abiellus eesti diplomaadi Oskar Kallasega.

Näidend keskendub perioodile, mil Aino Kallas elab üle ärevaid aegu nii naisena kui kirjanikuga, ajale, mil kuulutatakse välja Eesti iseseisvus ja mil puhkeb kodanlikku ühiskonda šokeeriv kirglik armastus Aino ja luuletaja Eino Leino vahel, mis äratub ühtlasi Ainos varjusurma vajunud loomisiha. Taustal I Maailmasõda, mis külvab hirmu ja kindlusetuse tunnet, kuid seda suuremat tahet elada.

KATKENDID:

AINO (*naeratades*): Mida ma siin teen? Tartu kükitab keset Eestimaad.

Väike ilmetu laiguke maamunal, hall plekike kaardil ... üks kiretu linnake

... Me oleme elanud siin kümme aastat. Oskar, minu abikaasa Oskar, tahtis meid siia Tartusse, kõige selle banaalsuse keskele. Sest Oskaril ei ole siin igav. Nõupidamised, nõupidamised ja jälle nõupidamised. Ma saan aru, ajad on rasked ja Eesti autonoomia, kunagi ehk iseseisvuski – see on Oskari jaoks kõik. Kuid minu kodumaa? Soomemaa? Ka seal on rahutusi, seal valitseb lausa kaos. Mind vaevab koduigatsus. See maja siin. See kodu. Liiga suur ja liiga suursugune. Mina ei tahtnud sellesse majja kolida. Oskar tahtis.

(*Sorteerib kasti sees olevaid vanu titeriideid.*)

OSKAR: See siin on minu kodumaa ja minu maal – meie maal – on praegu rasked ajad. Ma teen kõik selleks, et Eesti, et MEIE saavutaksime iseseisvuse. (*Asjalikult.*) Esmalt autonoomia, nagu Soomel, ja seejärel iseseisvus.

AINO: Aga kui ka mina tahan oma iseseisvust?

OSKAR: Millest sul puudus on? See maja on ehitatud sinu jaoks, milleski pole kokku hoitud. Sul on oma töötuba, oled majandusmuredest eemal. Ja ega sa ju ei pea kirjutama, küll ma perekonna toimetuleku eest hoolt kannan.

AINO: Sa ei saa aru. Mitte kübetki ei saa aru. Ma pean kirjutama, aga praegu ma lihtsalt ei suuda. Ma vajan vabadust, vajan õhku hingamiseks. Kasvõi korraks. Sina ei saa aru. Mitte kübetki.

ILONA: Mis sind vaevab? Annad inimestele kõneainet.

AINO: Rääkigu. Eks ma ise tea kõige paremini, kus tõde on. Imelik.

ILONA: Mida sa tegelikult tahad?

AINO: Ma tahan armastada meest, tänu kellele ma end jälle naisena võin tunda. Naisena, milline ma alati olen olla tahtnud.

ILONA: Oled sa hulluks läinud?

AINO: Võib-olla sinu silmis. Kõik elud ei ole nii selged ja sirged nagu sinu oma.

ILONA: Mina olen selline argi-inimene. Ma ei mõista sinu kunstniku-elu. Kuid Oskarist pean lugu. Kuidas sa võid Oskarile niimoodi teha? Ta on tubli mees.

AINO: Teie sobiksite küll hästi kokku, kaks nii täiuslikku ühiskonna musterinimest.

(Annoteeris Annus Raud.

Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)

TUOMAS TIMONEN „Megani juhtum” (*Meganin tarina, 2010*)

8N+11M

Tuomas Timonen (s 1975) on avaldanud kaks luulekogu ja rea näidendeid. Ta on vabakutseline kirjanik ja lavastaja. Hariduselt ehitaja ning dramaturg. Tema esimene luulekogu „Vuosi oli kaatuneita puita“ ilmus aastal 2003 ja teine, „Oodi rakkaudelle“, aastal 2007. Samal aastal pälvis ta Tantsiva Karu auhinna, millega Yleisradio pürgab igal aastal üht kõrgetasemelise kodumaise luule autorit.

Timoneni varasemate näidendite seast võiks esile tõsta „Minun poikani tarina“, „Elämänmäki“ ja „Suklaa, suklaa“. Näidend „Megani juhtum“ pälvis

2010. aasta Lea-auhinna, millega Soome Näitekirjanike Liit pargab alates 1985. aastast aasta parimat näidenditeksti. 2010. aasta Lea auhinna žürii põhjendus kõlab: „„Megani juhtum“ on otse piinavalt kaasaegne ja aktuaalne näidend. See räägib 13-aastasest tüdrukust Megan Meierist, kes neti-kiusamise tulemusena endalt elu võtab. Megani lugu on tõsi, kuid näidendi suurimaks tõeks on Timoneni loodud tõepärasuses, mis oma äratuntavuses ja reaalsuses on õudusttekitav. Võrreldes teiste nominentidega paistis ilma eelkõige haaravuse ja ajatuse poolest.“ See on samaaegselt mõjuv ja arukas näidend, mis peale oma aktuaalsuse sunnib mõtlema ka laiemalt inimese olemuse üle.

TEGELASED:

MEGAN MEIER, peagi 14-seks saav neiu

TINA MEIER ja RON MEIER, tema vanemad

BRIAN MEIER, Megani väikevend

BEA JOHNSTON, umbes 14-aastane tüdruk, Megani parim sõbratar

LINDA JOHNSTON ja DON JOHNSTON, tema vanemad, Meierite naabrid ja peretuttavad

ROSE OSWALD, Bea sõber

EMMA OSWALD, Rose ema

Riidepoe müüja

Advokaat

Politseinik 1

Politseinik2

Kriisiterapeut

Koolipsühholoog

Matusekorraldaja

Politseiametnik

Peatoimetaja

Koolilapsi, sugulasi ja muid inimesi

KOKKUVÕTE:

See näidend on nii ehe ja tugev, et meenutab poemi. Luulelisus ei ilmne mitte niivõrd keele lüürilisuses, vaid selles, kuidas stseenid reastuvad nagu julmad värsid. Näidend on pingeline ja tihe, lööv, vaoshoitud ja kaunis. Timoneni keel on stiilne, läbimõeldud ja oskuslikult distantseeruv ning sellest hoolimata või ehk just nimelt selletõttu igaühte puudutav.

„Megani juhtum” ei ole näidend mitte ainult peategelasest, vaid näidend tervest perekonnast, ühiskonnast ja inimese võimetusest ühendada oma soove ja võimalusi. Selle loo tegelased ei ole head või pahad, nad on äratuntavad, irriteerivad, mõistetavad ja inimlikud. See, miks tavaline ja soe inimlikkus läbi interneti edasiantav pole, ongi näidendis üks põhiküsimusi.

Kuidas liigub ahel põhjus-tagajärg internetisuhtlusest tegelikku ellu?

„Megani juhtum” on näidend ebaõiglusest. Ent kus peitub see ülekoos?

Kuidas saaks olukorda muuta? Näidend ei anna vastuseid kõigile neile küsimustele, kuid näitab inimest selles tegelikkuses ja mis toimub, kui see ülekoos realiseerub lapse enesetapuna. Tragöödiad ei peata ühiskonda.

Kuid kuidas edasi elada? Millises keskkonnas?

Näidendi tegelastele pole antud näha alternatiive oma käitumisele, kuid vaataja võib neid näha. Näidendis vaadeldakse ja analüüsitakse meie tänast elu ja ühiskonda väljastpoolt. Kas me suudame tabada momendi, kus olnuks veel võimalik olukorda päästa? Kas suudaksime korda saata teo, mis annaks vähemalt lootustki inimese headuse olemasolule kõikjal vohava ükskõiksuse keskel. Kas me suudame taluda kaotust, süütunnet ja vastutust? Selles peitubki mõistmise võti.

Näidendi lõpustseeni kolm erinevat varianti annavad kogetud valu, hirmu ja kahjutunde vastukaaluks aimduse kusagil terendavast võimalusest ja lootusest paremaks.

KATKEND:

(2)

FACEBOOK

Megan, Tina. Megan laeb pilte oma kontosse. Josh Evans pakub ennast tema sõbraks.

MEGAN: Ema! Tule vaata! Tule ruttu!!

TINA: Mis seal nüüd lahti on?

MEGAN: Vaata seda.

TINA: Ohoo!... Kes see on?

MEGAN: Josh! Josh Evans!

TINA: Jah?

MEGAN: See on juba kuusteist täis – ja tahab minu sõbraks tulla! Ma ju tohin ta oma sõbraks võtta?

TINA: Kas te olete tuttavad?

MEGAN: Ei

TINA: On ta teie koolist?

MEGAN: Ei

TINA: Võrgutrennist?

MEGAN: No ei ole, mida sa tänitad.

TINA: Ma arvan, et eks see Josh peab sind kusalilt kaudu ikka tundma, kui su sõprade hulka tulla tahab.

MEGAN: Mamps, sa oled ikka täitsa mööda! Pliis, las ma võtan ta oma sõpruskonda!...

TINA: Me arutame seda asja veel isaga..

MEGAN: Ei aruta! Tema ei luba mul mitte kunagi ühtegi poissi sõbraks võtta.

TINA: Megan.

MEGAN: "Megan"

(Väike paus)

TINA: Aga miks sa mu peale vihastud, kui ma küsin lihtsalt, et kas või kust sa seda poissi tunnud?

(Väike paus.)

MEGAN: Ma ju ei tunne teda. Ja ilmselt ei saa me ka mitte kunagi tutvavateks. *(Paus.)* Mamps, näe, vaata milline ta on!

TINA: Pärts armsa olemisega.

MEGAN: Mamps, pliis... ma koristan siis oma toa ka ära.
TINA: Oma toa koristad sa nii või teisiti.
MEGAN: Mamps, ära ole alati nii võimatu.
TINA: Ma ei ole "võimatu".
MEGAN: Sust võimatumat polegi olemas. Sinu pärast ei leia ma endale mitte kunagi oma poissi.
TINA: Noh, olgu siis pealegi...
MEGAN: Tõega?!
TINA: Josh tundub väga sümpaatne noormees olevat.
MEGAN: Musi, mamps!
TINA: Aga näita seda isale ka.
MEGAN: Kindla peale. Äge! ... Beal polnud õigus, Bea sai pika nina!

(Annoteeris Annus Raud.
Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)

SAARA TURUNEN „Lugu murtud südamest“ (*Broken Heart Story, 2011*)

3N+2M

TEGELASED:

Kirjanik, Naine teatrilavastusest

Tema hing

Koor

Daisy, Tükeldatav naine, Meigimüüja, Ettekandja, Isa, Tükeldav mõrtsukas, Teatri istme külge aheldatud mees, Kummaline mees, Automüüja, Ema, Müüja, Uusasukas, Kalapüüdja, Vurrudega naine, Naaber, Mees, Beethoven, Mees välismaalt.

Kontserdikülastajaid, näitlejaid, vurrudega naisi, tüdrukuid, poisse, raisakulle, põdra pea jne, jne.

KOKKUVÕTE:

Näidend on visuaalne ja filmilik. Q-teatri lavastuses kasutati palju *live*-videot ning osatäitmistes ehmatavaid, vahel lõbusaid, vahel šokeerivaid stopp-kaadreid. Kassahitt „Pretty Woman“ vilksatab nii repliikides kui kujunduses.

Näidend lahkab loomingulise töö problemaatikat. Mis juhtub, kui inimese hing otsustab peremehe maha jätta? See vana ja poeetiline teema muutub Turuneni teoses vägagi konkreetseks. Kүүniline Kirjanik peab end üliinimeseks, kellel on paslik kirjutada ainult suurtel ja süngedel teemadel – nagu kapitalism ja surm. Ka kirjutamise tingimused on Kirjanikul justkui Kafka maailmast võetud. Tema Hing esindab aga inimese feministlikku poolt.

Nupust nikastanud vanemad on muidugi koomilised, neid huvitab ainult see, et tütre elamine kraamitud oleks ja loodavad, et tolmuimeja on lahendus kõikide probleemidele suhtes. Lõpuks leiab masenduses kirjanik oma hinge üles.

Sürrealismi ja antiiki. Hing nõuab, et kirjanik võtaks kuulda uusi seisukohti, ja nii juhtubki, et Hinge jutustuses vilksatavad teiste hulgas ka välismaine hurmur, psühhopaadist mörvar, Beethoven ja seksikas kass Daisy. Ning loomulikult film „Pretty Woman“. Turunen kasutab juba antiikajast tuntud võtet loo lahtiharutamiseks: vahepeal esitavad näitlejad kõnekoorina näidendi poeetilist teksti. Tulemus on muljetavaldav.

Looja ning loodu kahevõitlus. Turunen tekitab huvitavaid võrdlusi filmidega „Pretty Woman“, „Frankensrein“, „Pinoccio“ ja Pygmalioni müüdiga. Neid kõiki ühendab looja soov vormida elutu elavaks või siis vormida elav objekt endale meelepäraseks.

Mida edasi, seda rohkem tuleb näidendis esile fantastika. Koor esitab poeetilist teksti Kirjaniku maja hävimisest, ängistus muutub ühtäkki helgeks tulevikupildiks. Miski hävib ja kaob, aga asemele tulevad vabadus ja avarus. Konkreetseks muutub paratamatu vajadus uuenduste järele.

„Broken Heart Story“ on kütkestav, endast rääkima ja mõtlema panev kaasaegne teater!

(Martti Mäkelä)

KATKENDID:

KIRJANIK: Kindlasti püüate aru saada, kellest ma räägin. Ta on tõega alp, kannab koguni miniseelikut, värvib oma huuled punaseks ja kasutab imal-magusat parfüümi. Ja kodust välja minnes on tal ilmtingimata tikk-kontsad all. Aga kõige tülgestavam on siinjuures see, et oma arust on ta ilmselt Pretty Woman, teate küll, sealt filmist. Ta näeb välja nagu pesueht lits. Olen püüdnud talle seletada, et naine peaks iseseisvam olema. Tema aga muudkui lööb peegli ees aega surnuks. Meil on väikest nagistamist ja riidu ikka olnud. Vaadake, mina olen poliitiline kirjanik. Käsitlen ainult olulisi teemasid nagu kapitalism ja surm. Ma kavandan tähtsat poliitilist meistriteost. Aga tema vilistab selle peale. Lokib hoopis juukseid. Saate ju aru, et ma ei saanud sellega leppida.

KOOR: Keegi toob naisele kassi. Kass kaabib lillepotist mulla põrandale. Naine vaatab sõnatult pealt. Kusagilt ilmub välja teine kass. Kasse tuleb üha juurde ja nad täidavad peagi kogu naise kodu. Aga naine vahib ikka edasi. Ühel päeval sünnib järjekordne pesakond, mille kassid puruks rebivad ja nahka pistavad. Vaid pisikesed pead jäävad järele. Lõpuks taotakse naise uksele. Uks murtakse maha, sisse tulevad respiraatoritega mehed. Nad leiavad rōdult mädaneva keha. Kõik kassid tapetakse ja veetakse mustades kottides minema. Edasisega tegelesid juba ametimehed, surnukuur, matusebüroo, loodus ja unustus.

KIRJANIK: Siis kostab elutoast naeru. Diivanil istub keegi, kindla peale istub. Verine kirves vedeleb põrandal. Milles asi? Mõrtsukas on tunginud minu koju. Kuidas sa sisse said?

KOOR: Kuid see vaid naerab ja sööb riivatul kombel ketšupit. Ketšupit pritsib kõikjale, muudkui pritsib ja pritsib.

HING: Daisy korjus vedeleb maas, valge kasukas pulstis ja vere ning poriga määritud, silmad kärbseid täis.

KUMMALINE MEES: Pidin maha matma, pole veel jõudnud.

Südame laul

mu südame laul on/ killustik ja ekskavaator/ kalapood/ ja külmund tursk.

*mu südame laul on/ reostunud oja/ närbunud lilled /ja sügise ootus
mu südame laul on/ bensiin ja plastik,/ veri ning liha/ sooled ja maks
mu südame laul on/ surma vari/ koletise hüüd/ ning öine maja
jooksen ja jooksen/ ärkan ja hüüan/ tule ja võta/ mu südame laul*

(Annoteeris Annus Raud.
Näidendist on olemas eestikeelne tõlge.)
